

ПОЛТАВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЕКОНОМІКИ І ТОРГІВЛІ

Навчально-науковий інститут денної освіти
Кафедра правознавства

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

«Конституційне право України»

на 2022-2023 навчальний рік

Курс та семестр вивчення	1 курс, 2 семестр
Освітньо-професійна програма/спеціалізація	«Право»
Спеціальність	081 Право
Галузь знань	08 Право
Ступінь вищої освіти	бакалавр

ПІБ НПП, який веде дану дисципліну,
науковий ступінь і вчене звання,
посада

Лаврик Галина Володимирівна
доктор юридичних наук, професор,
завідувач (начальник) кафедри правознавства

Контактний телефон	+38-050-867-44-07
Електронна адреса	lavrykg@gmail.com
Розклад навчальних занять	http://schedule.puet.edu.ua/
Консультації	очна: http://www.pravo.puet.edu.ua/ он-лайн: електронною поштою, пн-пт з 10.00-17.00
Сторінка дистанційного курсу	http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1765 .

Опис навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни	Мета вивчення навчальної дисципліни «Конституційне право України» полягає у формуванні цілісного бачення майбутніх фахівців щодо сутності та змісту України як держави суверенної і незалежної, демократичної, соціальної та правової, правового становища особи в державі, системи органів державної влади та місцевого самоврядування, розуміння нормативних положень, які мають вихідне значення для всіх інших галузей права.
Тривалість	6 кредитів ЄКТС/180 годин (лекції 34 год., семінарські заняття 46 год., самостійна робота 100 год.)
Форми та методи навчання	лекційні та семінарські заняття в аудиторії з використанням інформаційних технологій задля максимальної залученості студентів, самостійна робота із рекомендованими джерелами інформації, для забезпечення якої здійснюється використання онлайн курсів та інших дистанційних технологій.
Система поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль: відвідування лекційних занять; обговорення теоретичного та практичного матеріалу на семінарському занятті; складання термінологічного словника; тестування; виконання навчальних завдань, передбачених планом самостійної роботи; поточна модульна робота; підсумковий контроль: екзамен.
Базові знання	Студенти, які вивчають конституційне право України, повинні знати еволюцію, сучасний стан й основні тенденції розвитку конституційного права України як провідної галузі національної системи права; предмет і метод конституційно-правового регулювання; основні джерела конституційного права України; основні конституційно-правові поняття й терміни; сутність і зміст засад конституційного ладу України; конституційно-правові засади статусу людини і громадянина в Україні, інститутів громадянського суспільства; конституційні форми безпосередньої демократії в Україні, зміст їх правового регулювання; конституційно-правовий статус органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні; державний та адміністративно-територіальний устрій України, правовий статус адміністративно-територіальних одиниць у складі України. Студенти повинні володіти навичками будувати професійну діяльність, виходячи з конституційних принципів (гідність людини, свобода, рівність і заборона

	дискримінаці, народний суверенітет, республіканізм тощо); застосовувати, за потреби, приписи чинної Конституції України безпосередньо, без посилань на норми, що їх деталізують; здійснювати конституційно-правову кваліфікацію подій і явищ, що відбуваються в різних сферах суспільного життя; давати конституційно-правову оцінку рішень і дій органів публічної влади та їх посадових осіб; аналізувати чинне конституційне законодавство України та існуючу практику з точки зору конституційно-правової теорії; аргументовано відстоювати власну точку зору з позицій науки конституційного права та чинного конституційного законодавства.
Мова викладання	Українська.

**Перелік компетентностей, які забезпечує навчальна дисципліна,
програмні результати навчання**

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
Загальні компетентності		
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК1).	Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1).
2.	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях (ЗК2).	Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6).
3.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК3).	Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3).
4.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК7).	Використовувати статистичну інформацію, отриману з першоджерел та вторинних джерел для правничої діяльності (РН 14).
5.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів) (ЗК10).	Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій (РН 9).
6.	Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11) ¹ .	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18).
7.	Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми (ЗК12).	Працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань групи (РН 17).
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності		
8.	Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (СК 1).	Виявляти знання, розуміння та цінування спорідненості більшості правових систем сучасності, а також доктрин, принципів, інститутів і процедур, застосування яких є важливим для захисту людської гідності і свободи, пріоритетів національного суверенітету та незворотності європейського курсу України (ДРН 23).
9.	Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (СК3) ² .	Знати та розуміти міжнародні стандарти прав
10.	Здатність здійснювати порівняльний аналіз	

¹ Набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань для формування у них загальних фундаментальних компетентностей, як то здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями (ЗК7), здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні (ЗК11) та досягнення відповідних навчальних результатів забезпечує, зокрема, проведення ними аналізу результатів соціологічних досліджень того, якою мірою реалізовані закріплені в ст.1 Конституції України положення про те, що «Україна є суверенна і незалежна, демократична, правова, соціальна держава» останніми соціологічними дослідженнями того, якою мірою реалізовані закріплені в ст.1 Конституції України положення про те, що «Україна є суверенна і незалежна, демократична, правова, соціальна держава» ([Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/realizatsiia-osnovnykh-pryntsyviv-konstytutsii-ukrainy-i-konstytutsiinykh-prav-gromadian-cherven-2021r>) з точки зору власного сприйняття та пошуку відповідей на питання щодо видимого ефекту від реалізації цих положень Конституції України, а також результатів соціологічних досліджень стосовно цінностей, мотивацій та настроїв української молоді не лише за останні роки, але й за весь час незалежності України ([Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ratinggroup.ua/files/ratinggroup/reg_files/rg_generation_of_independence_082021.pdf.) з точки зору власної ментальності та пошуку відповідей на питання щодо реалізації положень п.5 ч.1 ст.85, ч.3 ст.102, п.1 ч.1 ст.116 Конституції України, а також реалізації положень її вступної частини – преамбули (частина п'ята Преамбули).

² Набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань для формування у них спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, як то повага до честі і гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи (СК3), здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК 8) та досягнення відповідних навчальних результатів забезпечує, зокрема, звернення до каталогу юридичних позицій на офіційному вебсайті Конституційного Суду України ([Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/29-konstytutsiynе-pravohttps://ccu.gov.ua/storinka-knygy/29-konstytutsiynе-pravo>) для з'ясування правової природи, сутнісного змісту принципів конституційного права України, виокремлення існуючих підходів до визначення категорії *людської гідності* як засадничого принципу й окремого суб'єктивного права.

№ з/п	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
	окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України (СК6) ³ .	людини, положення Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини (РН2).
11.	Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право (СК7).	Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права (РН 13).
12.	Здатність застосовувати правові принципи та доктрини (СК 8).	Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи (РН 18).
13.	Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК10).	Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю (РН 5).
14.	Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти (СК11).	Доносити до респондента матеріал з певної правової проблематики доступно і зрозуміло (РН 12).
15.	Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції (СК12).	Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів (РН 19).
16.	Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення (СК16).	Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях (РН 22).

³ Набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань для формування у них спеціальних (фахових, предметних) компетентностей, як то здатність здійснювати порівняльний аналіз окремих правових інститутів права Європейського Союзу та Ради Європи і правової системи України (СК6) та досягнення відповідних навчальних результатів забезпечує, зокрема, встановлення відповідності принципів громадянства України, закріплених в Конституції та Законі України «Про громадянство України» від 18 січня 2001 року, принципам Європейської конвенції про громадянство від 6 листопада 1997 року та інших міжнародно-правових актах, що є додатковою гарантією дотримання права на громадянство, а також порівняння та аналіз змісту положень Європейської хартії про місцеве самоврядування з положеннями Розділу XI Конституції України 1996 року і відповідними положеннями Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

Тематичний план навчальної дисципліни

№ з/п	Назва модуля, розділу, теми	Вид навчальної роботи	Завдання самостійної роботи в розрізі тем
-------	-----------------------------	-----------------------	---

1	2	3	4
---	---	---	---

Модуль 1. Конституційне право України як галузь національної системи права, наука і навчальна дисципліна

Розділ 1. Конституційне право як галузь права в системі права України, наука і навчальна дисципліна

1.	Конституційне право як галузь права в системі права України, наука і навчальна дисципліна.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	<p>1. Звернутися до основної та додаткової навчально-методичної літератури, а також бібліотечно-бібліографічних електронних ресурсів з <i>переліку джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури</i> – доповнити таблицю 3.1 та проаналізувати сучасні наукові погляди на співвідношення галузі конституційного права України, науки конституційного права України та навчальної дисципліни «Конституційне право України» (Таблиця 1).</p> <p style="text-align: center;">Конституційне право України</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 30%;">Галузь національного права</th> <th style="width: 30%;">Наука</th> <th style="width: 40%;">Навчальна дисципліна</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Система нормативних положень, які закріплюють та регулюють політичні та інші найважливіші суспільні відносини в економічній, соціальній, культурній (духовній) та інших сферах життя і діяльності суспільства і держави.</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>2. Скористатися джерелами, основною та додатковою літературою (як то Конституційне право України: навч. посіб. для підготовки до зовнішнього незалежного оцінювання / [Т. М. Слінько, І. І. Дахова, Л. І. Летнянчин та ін.]. – Харків: Право, 2019. – 292 с.) з <i>переліку джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури</i> до теми, Інтернет-ресурсами, і письмово розробити структурно-логічну схему «Принципи конституційного права України», розкрити сутність і зміст декількох з таких принципів (не менше трьох).</p>	Галузь національного права	Наука	Навчальна дисципліна	Система нормативних положень, які закріплюють та регулюють політичні та інші найважливіші суспільні відносини в економічній, соціальній, культурній (духовній) та інших сферах життя і діяльності суспільства і держави.		
Галузь національного права	Наука	Навчальна дисципліна							
Система нормативних положень, які закріплюють та регулюють політичні та інші найважливіші суспільні відносини в економічній, соціальній, культурній (духовній) та інших сферах життя і діяльності суспільства і держави.									

1	2	3	4
2.	Конституційно-правові відносини.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Письмово провести класифікацію конституційно-правових відносин за <i>юридичним характером, часом дії, функціональним призначенням, ступенем визначеності сторін</i> і навести приклади кожного виду конституційно-правових відносин. Проаналізувати особливості структури конституційно-правових відносин. Письмово навести п'ять прикладів конституційно-правових відносин, визначити юридичні факти, на підставі яких вони виникли, та структуру наведених правовідносин. 2. Письмово провести класифікацію конституційних юридичних фактів <i>за сутністю та змістом юридичних фактів; залежно від впливу волевиявлення суб'єкта, його цілеспрямованого впливу на виникнення, зміну та припинення конституційно-правових відносин; за призначенням у механізмі конституційно-правового регулювання; за умовами існування</i> тощо та навести приклади суб'єктивних конституційних юридичних фактів та об'єктивних конституційних юридичних фактів. Письмово продовжити речення: Юридичні факти властиві конституційним правовідносинам на всіх їх стадіях – Особливим видом юридичних фактів є правовий стан –
3.	Конституційно-правова відповідальність.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення питань для самостійого опрацювання 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Розглянути конституційно-правову відповідальність як особливий вид конституційно-правових відносин, пов'язаних з деліктною поведінкою учасників цих відносин та доповнити схему «Склад конституційно-правової відповідальності» (див.: Таблиця 1). 2. Скористатися джерелами з переліку джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури і, посилаючись на нормативно-правові акти, письмово викласти сутність і зміст санкцій, передбачених законами і Конституцією України, – 1) відмова у реєстрації політичної партії (ст.11 Закону України «Про політичні партії в Україні»); 2) висловлення обласною чи районною радою недовіри голові відповідної місцевої державної адміністрації (ст.118 Конституції України) тощо.
Розділ 2. Конституція як основний закон суспільства і держави			
4.	Конституційний розвиток України. Сучасний конституційний процес.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Переглянути архівну телепередачу, присвячену прийняттю Конституції України, ознайомитися зі спогадами видатного економіста, депутата двох скликань Верховної Ради України Вадима Гетьмана про те, як приймалася Конституція України (Див.: Гетьман В. П. Як приймалась Конституція України: документальний нарис / В. П. Гетьман. – К.: Янко, 1996. – 126 с. Письмово навести цитати/фрагменти телепередачі, а також фрагменти діалогів, характеристик, аналізів очевидців, які стосуються подій, що передували прийняттю Конституції України. 2. Звернутися до видань, присвячених характеристиці актів, що стосуються конституційної нормотворчості в різні періоди національної державності, а також документів, прийнятих з початку 1990-х років, які передували Конституції України 1996 року і є ключовими для вдосконалення її положень і послідовно розглянути кожен із п'яти основних періодів <i>сучасного етапу</i> конституційного розвитку України (<i>етапу розроблення, прийняття, реалізації та модернізації Конституції України</i> , а також генезису конституційного законодавства за часів незалежності України) (іншими словами кожен із п'яти основних періодів конституційної реформи в Україні) і вказати супутні йому державно-правові заходи і події, конституційно-правові акти в таблиці .2. за зразком: (Див. Таблиця 2)

1	2	3	4
5.	Конституція України Основний Закон і суспільства держави.	як теоретичного питання на семінарському занятті	<p>1. Звернутися до основної та додаткової навчально-методичної літератури, а також бібліотечно-бібліографічних електронних ресурсів – проаналізувати сучасні наукові погляди на сутність, зміст, правову природу Конституції України і подати декілька (не менше трьох) визначень поняття «Конституція України», що підтверджують ту чи іншу наукову позицію, в таблиці 1 за зразком (див. Таблиця 2):</p> <p>2. Звернутися до статті 159 Конституції України та її офіційного тлумачення, а також практики Конституційного Суду України з питань реформування Основного Закону України, і письмово вказати (не менше п'яти, починаючи з 25 березня 1999 року) як позитивних, так і негативних висновків Конституційного Суду України щодо відповідності законопроектів про внесення змін до Конституції України вимогам статей 157 і 158 Конституції України, обов'язковість надання яких є дією гарантією, зокрема недопущення частих кон'юнктурних змін Конституції України.</p> <p>Розкрити сутність і зміст Висновку Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроектів про внесення змін до Конституції України щодо недоторканості народних депутатів України та суддів вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 16 червня 2015 року № 1-в/2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v001v710-15/print1480178934343033</p>
Поточна модульна робота I			6
Модуль 2. Конституційний лад України. Конституційна система органів державної влади України			
Розділ 3. Конституційний лад України			
6.	Конституційний лад та його закріплення в Конституції України.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	<p>1. Звернутися до основної та додаткової навчально-методичної літератури, а також бібліотечно-бібліографічних електронних ресурсів з тим, щоб проаналізувати сучасні наукові погляди на сутність і зміст конституційного ладу і подати декілька визначень поняття «конституційний лад» (не менше п'яти), що підтверджують ту чи іншу наукову позицію, а також декілька визначень поняття «державний лад» (не менше трьох), «суспільний лад» (не менше трьох) в таблиці 1. за зразком: (Див.: Таблиця 1).</p> <p>2. Звернутися до Конституції України та її офіційного тлумачення, <...>, основної та додаткової навчально-методичної літератури (як то Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол. : В. Я. Тацій (голова редкол.),</p>
			<p>О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. : Нац. акад. прав. наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2011 та ін.) в переліку джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури і письмово навести фундаментальні конституційні принципи, реалізація та гарантування яких забезпечує розвиток України як суверенної і незалежної, демократичної, соціальної, правової держави (не менше п'яти принципів в кожному випадку), в таблиці 2. за зразком (Див.: таблиця 2).</p>

1	2	3	4
Розділ 4. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні			
7.	Правовий статус людини і громадянина та його закріплення в Конституції України. Громадянство України.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань:	1. Скористатися джерелами з переліку нормативно-правових актів до теми і письмово розкрити зміст принципів конституційно-правового статусу людини і громадянина: 1) свобода людини (ст.21 Конституції України); 2) рівність людей у їх гідності та правах (ст.21 Конституції України); 3) невідчужуваність прав і свобод людини (ст.21 Конституції України); 4) непорушність прав людини (ст.21 Конституції України); 5) невичерпність прав людини і громадянина (ч.1 ст.22 Конституції України); 6) гарантованість конституційних прав та свобод (ч.2 ст.21 Конституції України); 7) недопущення звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод (ч.3 ст.21 Конституції України); 8) рівноправність та рівність громадян перед законом (ст.24 Конституції України). 2. Розробити структурно-логічну схему «Конституційно-правовий статус громадян України» або «Конституційно-правовий статус іноземців та осіб без громадянства», або «Конституційно-правовий статус біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту».
8.	Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина в Україні.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Звернутися до розміщеної на офіційному веб-сайті Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини Щорічної доповіді Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні (Див.: Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. – К., 2016. – 538 с. з тим, щоб з'ясувати якими юридичними засобами володіє Уповноважений Верховної Ради України з прав людини для припинення порушення прав і свобод людини та громадянина, їх захисту. Письмово викласти порядок подання звернень до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. 2. Звернутися до розміщеного на офіційному веб-сайті Міністерства юстиції України Щорічного звіту про результати діяльності Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини тим, щоб з'ясувати яке
			місце посідає Європейський суд з прав людини у системі захисту прав людини в Україні. Письмово викласти порядок звернення громадян України до Європейського суду з прав людини.
Розділ 5. Конституційно-правове регулювання прямого (беспосереднього) народовладдя			

1	2	3	4
9.	Конституційно-правове регулювання виборів як форми прямого (безпосереднього) народовладдя	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Скористатися виборчим законодавством України і письмово продовжити речення: «Вибори сільського, селищного, міського (міст, кількість виборців у яких є меншою ніж 90 тисяч) голови проводяться за ...» «Вибори старости проводяться за ... територіальної громади». 2. Скористатися законодавством про вибори і письмово вказати засади (принципи), стадії (етапи) та суб'єктів виборчого процесу а) по виборах народних депутатів України; б) по виборах Президента України; в) по виборах депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів та старост (місцевих виборах).
10.	Конституційно-правове регулювання референдуму як форми прямого (безпосереднього) народовладдя.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Скористатися джерелами з переліку нормативно-правових актів (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>, основною та додатковою навчально-методичною літературою і, посилаючись на неї, письмово встановити чи відповідають принципи виборчого права, закріплені в Конституції і виборчому законодавстві України, європейським стандартам демократичних виборів, які в найбільш систематизованому вигляді викладено у Кодексі належної практики у виборчих справах Адже така відповідність сприяє посиленню рівня реалізації відповідних
			засад виборчого права, що є додатковою гарантією дотримання виборчих прав громадян. 2. Скористатися виборчим законодавством України і письмово викласти а) порядок призначення і строки проведення <i>чергових, позачергових, повторних, проміжних</i> виборів до Верховної Ради України; б) порядок призначення і строки проведення <i>чергових, позачергових та повторних виборів</i> Президента України; в) порядок призначення і строки проведення <i>чергових, позачергових, повторних, проміжних, додаткових або перших</i> місцевих виборів. Встановити дату проведення наступних а) <i>чергових виборів</i> до Верховної Ради України; б) <i>чергових виборів</i> Президента України; в) <i>чергових виборів</i> до Верховної Ради Автономної Республіки Крим, а також <i>чергових виборів</i> депутатів обласних, районних, міських, районних у містах, сільських, селищних рад, сільських, селищних, міських голів, старост.

Розділ 6. Конституційна система органів державної влади України

11.	Загальні засади закріплення, організації і здійснення державної влади в Україні.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення питань для самостійного опрацювання 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Письмово пояснити, чим орган державної влади відрізняється від органу місцевого самоврядування. 2. Письмово пояснити, про реалізацію яких функцій іде мова під час здійснення таких повноважень органами державної влади України: – Верховна Рада України приймає закон про державний бюджет; – Президент України призначає Прем'єр-міністра України; – Верховна Рада України дає згоду на призначення Президентом Прем'єр-міністра України; – Кабінет Міністрів України приймає постанову про порядок інформування місцевими державними адміністраціями про їхню діяльність профільних міністерств;
-----	--	--	--

1	2	3	4
			<ul style="list-style-type: none"> – Президент України приймає рішення про введення надзвичайного стану; – Верховна Рада України затверджує Указ Президента України про введення надзвичайного стану; – Президент України призначає суддів Конституційного Суду України; – Верховна Рада України приймає постанову про призначення суддів Конституційного Суду України; – Президент України укладає міжнародний договір; – Конституційний Суд України дає висновок щодо відповідності укладеного Президентом України міжнародного договору Конституції України; – Конституційний Суд України приймає рішення про неконституційність Закону України; – Президент України підписує закон; – Президент України накладає вето на закон.
Розділ 7. Законодавча влада в Україні			
12.	Конституційно-правовий статус Верховної Ради України.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скориставшись джерелами зі списку нормативно-правових актів, основної використаної і рекомендованої для поглибленого вивчення курсу літератури, Інтернет-ресурсів, доповнити схему «Правове регулювання виборів народних депутатів України», присвячену <i>системі конституційно-правових норм, які у своїй сукупності закріплюють процедуру формування шляхом виборів єдиного органу законодавчої влади України – Верховної Ради України.</i> 2. Скористатися джерелами з переліку джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури до теми, Інтернет-ресурсів з тим, щоб проаналізувати фракційну структуру чинної Верховної Ради України. <i>Чи усі народні депутати України поточного скликання Верховної Ради України є членами фракцій? Чи є конституційним невходження народного депутата України до жодної парламентської фракції? Відповідь обґрунтувати з посиланням на відповідні положення правових актів.</i>
13.	Конституційно-правові основи організації роботи Верховної Ради України. Законодавчий процес.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Скористатися джерелами з переліку джерел (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>), основної та додаткової навчально-методичної літератури до теми, Інтернет-ресурсів, та сформулювати власне бачення відмінності бюджетної процедури та законодавчої процедури, їх «юридичної спорідненості» (подібності). 2. Звернутися до положень Конституції України та її офіційного тлумачення, Регламенту Верховної Ради України, а також практики Конституційного Суду України з питань реформування Основного Закону України, і письмово вказати декілька (не менше трьох) рішень Конституційного Суду України щодо додержання процедури внесення змін до Конституції України.
			<p>Розкрити сутність і зміст Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо офіційного тлумачення положення «на наступній черговій сесії Верховної Ради України», яке міститься у статті 155 Конституції України від 15 березня 2016 року № 1-рп/2016 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 28. – Ст. 1137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-16/paran49#n49</p>

1	2	3	4
Розділ 8. Президент України			
14.	Конституційно-правовий статус Президента України.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань. 	<p>1. Скориставшись джерелами зі списку нормативно-правових актів, основної використаної і рекомендованої для поглибленого вивчення курсу літератури, Інтернет-ресурсів, встановити якими нормативно-правовими актами регулюється порядок реалізації Президентом України функції Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України. Навести приклади видання Президентом України правових актів на виконання функції Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України з 7 червня 2014 року – до сьогодні в таблиці «Законодавча та нормативно-правова база реалізації Президентом України функції Верховного Головнокомандувача Збройних Сил України» за зразком.</p> <p>2. Скориставшись джерелами зі списку нормативно-правових актів, основної використаної і рекомендованої для поглибленого вивчення курсу літератури, Інтернет-ресурсів, визначити конституційно-праовий статус Ради національної безпеки і оборони України (РНБО). Охарактеризувати функції та повноваження РНБО, її структуру та порядок діяльності. Назвати правові акти РНБО і вказати порядок введення їх в дію.</p>
Розділ 9. Виконавча влада в Україні			
15.	Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань 	<p>1. Скористатися переліком джерел (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>), основної та додаткової навчально-методичної літератури, Інтернет-ресурсів, і письмово перерахувати нормативно-правові акти (не менше п'яти), які врегульовують конституційно-правовий статус органів виконавчої влади в Україні та їх діяльність в таблиці 1 за зразком: (див.: Таблиця 1).</p> <p>2. Скористатися виданнями із переліку джерел (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>), основної та додаткової навчально-методичної літератури, Інтернет-ресурсів, і схематично зобразити конституційний склад і структуру чинного Кабінету Міністрів України.</p>
Розділ 10. Судова влада, прокуратура в Україні			
16.		<ol style="list-style-type: none"> 1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань 	<p>1. Скориставшись виданнями із переліку джерел (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>), основної та додаткової навчально-методичної літератури, Інтернет-ресурсів, свідвіднести вислів давньоримського політичного діяча, оратора, філософа та</p>

1	2	3	4
	Конституційно-правові основи судової системи України. Конституційно-правовий статус органів прокуратури в Україні.		літератора Цицерона «Суддя – це мовлячий закон, а закон – це німий суддя» із європейськими стандартами правосуддя та закріпленими у ст. 129 Конституції України основними засадами судочинства для того, щоб встановити яким з них той відповідає. 2. Скориставшись виданнями із переліку джерел (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>), основної та додаткової навчально-методичної літератури, Інтернет-ресурсів, викласти схему механізму «ваг і стримувань» (системи «стримувань та противаг»), яка сформована в Україні та закріплена в її Основному Законі. У цій схемі відобразити особливості взаємодії між органами законодавчої, виконавчої та судової влади України, вказати на місце та роль судової влади в системі організації публічної влади в державі. Розкриваючи значення судової влади у забезпеченні балансу механізму «ваг і стримувань» (чи забезпеченні функціонування конституційної системи розподілу влади), зробити посилання на відповідні статті Конституції та Рішення Конституційного Суду України, якими ці статті було розтлумачено.
17.	Конституційно-правовий статус Конституційного Суду України.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань	1. Скористатися літературою із переліку джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури і письмово визначити: у чому полягає суть кожної із існуючих в світі <i>основних моделей органів конституційної юрисдикції</i> (американської, австрійської та інших)? Яка з цих моделей є найбільш прийнятною, ефективною та вдалою? Яка модель конституційного контролю діє в Україні та чи можна її вважати для нашого суспільства і держави вдалою? 2. Скористатися джерелами з переліку джерел, основної та додаткової навчально-методичної літератури, Інтернет-ресурсів, і письмово перерахувати: 1) принципи діяльності Конституційного Суду України; 2) види функцій Конституційного Суду України за <i>об'єктами та способами і засобами</i> його діяльності; 3) підстави для визнання правових актів неконституційними.
Поточна модульна робота II			10
Модуль 3. Територіальний устрій України. Місцеве самоврядування в Україні			
Розділ 11. Територіальний устрій України			
18.	Конституційно-правові основи територіального устрою України.	1. Відвідування лекції 2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті 3. Тестування 4. Виконання навчальних завдань:	1. Скориставшись джерелами зі списку нормативно-правових актів, основної використаної і рекомендованої для поглибленого вивчення курсу літератури, Інтернет-ресурсів, письмово проаналізувати зміст положень Декларації про державний суверенітет України від 16 липня 1991 року, Акту проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року, Закону України «Про правонаступництво України» від 12 вересня 1991 року та Конституції України від 28 червня 1996 року стосовно визначення території Української держави.

1	2	3	4
			<p>Вказати які з цих положень несуть найбільше змістове значення для конституційно-правового визначення території України.</p> <p>2. Скориставшись джерелами зі списку нормативно-правових актів, основної використаної і рекомендованої для поглибленого вивчення курсу літератури, Інтернет-ресурсів, письмово порівняти: 1) державний устрій і територіальний устрій; 2) територіальний устрій та адміністративно-територіальний устрій.</p>
19.	Конституційно-правовий статус Автономної Республіки Крим.	<p>1. Відвідування лекції</p> <p>2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті</p> <p>3. Тестування</p> <p>4. Виконання навчальних завдань:</p>	<p>1. Скористатися виданнями із переліку нормативно-правових актів (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>, і виявити та письмово викласти основні періоди (періодизувати) генезису конституційно-правового статусу Автономної Республіки Крим. Вказати супутні йому державно-правові заходи і події, конституційно-правові акти в таблиці 1. за зразком</p> <p>2. Скористатися виданнями із переліку нормативно-правових актів (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>, основної та додаткової навчально-методичної літератури, Інтернет-ресурсами та заповнити таблицю «Система органів влади Автономної Республіки Крим»</p>
Розділ 12. Місцеве самоврядування в Україні			
20.	Конституційно-правові основи місцевого самоврядування в Україні.	<p>1. Відвідування лекції</p> <p>2. Обговорення теоретичного питання на семінарському занятті</p> <p>3. Тестування</p> <p>4. Виконання навчальних завдань</p>	<p>1. Порівняйте та проаналізуйте зміст положень Європейської хартії про місцеве самоврядування [Європейська хартія місцевого самоврядування Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – № 24, / № 39, 2013, Ст. 1418 / Ст. 718] з положеннями Розділу XI Конституції України 1996 року [Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст. 532 і відповідними положеннями Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».</p> <p><i>Чи відсутні в Конституції України 1996 року і в Законі України «Про місцеве самоврядування в Україні» положення</i></p>
			<p><i>які викладені в Європейській хартії про місцеве самоврядування? Якщо так, то чим це можна пояснити? Обґрунтуйте свої відповіді.</i></p> <p>2. Скористатися виданнями із переліку нормативно-правових актів (Конституція України та її офіційне тлумачення, міжнародно-правові акти, закони України, <...>, основної та додаткової навчально-методичної літератури, Інтернет-ресурсами та встановити межі та склад своєї територіальної громади та свого району.</p>
Поточна модульна робота III			4
Екзамен			40
Разом за семестр			100

Розділ 7. Рекомендовані джерела інформації:

Конституція України та її офіційне тлумачення

1. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 року № 245к/96-ВР із змінами, внесеними згідно Закону України № 1401-VIII від 2 червня 2016 року // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 28. – Ст. 532 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.
2. Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 30 липня 2015 року № 2-в/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 64. – Ст. 2138 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v002v710-15/print1480164937518046>
3. Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо недоторканності народних депутатів України та суддів вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 16 червня 2015 року № 1-в/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 53. – Ст. 1725 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v001v710-15/print1480178934343033>
4. Висновок Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 20 січня 2016 року № 1-в/2016 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 11. – Ст. 477 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v001v710-16>
5. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 252 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про внесення змін до Конституції України» від 8 грудня 2004 року № 222-IV (справа про додержання процедури внесення змін до Конституції України) від 30 вересня 2010 року N 20-рп/2010 // Офіційний вісник України. – 2010. – № 72/1. Спеціальний випуск; № 77. – Ст. 2597 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v020p710-10> або // Вісник Конституційного Суду України. – 2010. – № 5. – 36 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=254%EA%2F96-%C2%D0>
6. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Міністерства внутрішніх справ України щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 39 Конституції України про завчасне сповіщення органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування про проведення зборів, мітингів, походів і демонстрацій (справа щодо завчасного сповіщення про мирні зібрання) від 19 квітня 2001 року N 4-рп/2001 // Офіційний вісник України. – 2003. – № 28. – Ст. 1379 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v004p710-01>
7. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням народних депутатів України щодо офіційного тлумачення термінів "район" та "район у місті", які застосовуються в пункті 29 частини першої статті 85, частині п'ятій статті 140 Конституції України, і поняття "організація управління районами в містах", яке вживається в частині п'ятій статті 140 Конституції України та в частині першій статті 11 Закону України Про столицю України - місто-герой Київ", а також щодо офіційного тлумачення положень пункту 13 частини першої статті 92 Конституції України, пункту 41 частини першої статті 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" стосовно повноваження міських рад самостійно вирішувати питання утворення і ліквідації районів у місті (справа про адміністративно-територіальний устрій) від 13 липня 2001 року № 11-рп/2001 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 29. – Ст. 1327 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/uk/doccatalog/list?currDir=9400>
8. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень статей 24, 58, 59, 60, 93, 1901 Кримінального кодексу України в частині, що передбачає смертну кару як вид покарання (справа про смертну кару) від 29 грудня 1999 року № 11-рп/99 // Офіційний вісник України. – 2000. – № 4. – Ст. 126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v011p710-99>
9. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 51 народного депутата України щодо офіційного тлумачення положення «на наступній черговій сесії Верховної Ради України», яке міститься у статті 155 Конституції України від 15 березня 2016 року № 1-рп/2016 // Офіційний вісник України. – 2016. – № 28. – Ст. 1137 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-16/paran49#n49>
10. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо офіційного тлумачення положення частини третьої статті 49 Конституції України «у державних і комунальних закладах охорони здоров'я медична допомога надається безоплатно» (справа про безоплатну медичну допомогу) від 29 травня 2002 року № 10-рп/2002 // Офіційний вісник України. – 2002. – № 23. – Ст. 1132 [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v010p710-02>
11. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 50 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини третьої статті 53 Конституції України «державна

забезпечує доступність і безоплатність дошкільної, повної загальної середньої, професійно-технічної, вищої освіти в державних і комунальних навчальних закладах» (справа про доступність і безоплатність освіти) від 4 березня 2004 року № 5-рп/2004 // Офіційний вісник України. – 2004. – № 11. – Ст. 674 [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v005p710-04>

12. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними поданнями 49 народних депутатів України і виконавчого комітету Вінницької міської ради щодо офіційного тлумачення положень статей 38, 78 Конституції України, статей 1, 10, 12, частини другої статті 49 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" (справа про сумісництво посад народного депутата України і міського голови) від 6 липня 1999 року № 7-пр [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/v007p710-99/print1458024631380304>

13. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 60 народних депутатів України про офіційне тлумачення положень частини першої статті 103 Конституції України в контексті положень її статей 5, 156 та за конституційним зверненням громадян Галайчука Вадима Сергійовича, Підгорної Вікторії Валентинівни, Кислої Тетяни Володимирівни про офіційне тлумачення положень частин другої, третьої, четвертої статті 5 Конституції України (справа про здійснення влади народом) від 5 жовтня 2005 року № 6-рп/2005 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 41. – Ст. 2605 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v006p710_5/print1447608228178790

Міжнародно-правові акти

14. Договір про запровадження Конституції для Європи (проект (2003/C169/01). Ухвалив консенсусом Європейський Конвент 13 червня та 10 липня 2003 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_647

15. Європейська хартія місцевого самоврядування від 15 жовтня 1985 року // 2015. – № 24 / № 39. – 2013. – Ст. 1418 / 450 с. – Ст. 718 / код акту 67165/2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

16. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 року // Офіційний вісник України. – 2008. – № 93. – Ст. 3103 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015

17. Європейська конвенція про громадянство від 6 листопада 1997 року (ратифіковано із застереженням та заявою Законом України N 163-V ([163-16](#)) від 20 вересня 2006 року) // Офіційний вісник України. – 2010. – № 56, / № 41, 2006, ст. 2720 / ст.1917 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_004

18. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 року (зі змінами та доповненнями внесеними Протоколом № 11 від 11 травня 1994 року та Протоколом № 14 від 13 травня 2004 року) // Офіційний вісник України. – 1998 р. – № 13. – 270 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_004

19. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043

20. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права від 16 грудня 1966 року (ратифіковано Указом Президії Верховної Ради Української РСР № 2148-VIII від 19 жовтня 1973 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042

Парламентські декларації

21. Акт проголошення незалежності України від 24 серпня 1991 року № 1427-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 38. – Ст. 502 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1427-12>

22. Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року № 55-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. – 1990. – № 31. – Ст. 429 [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/55-12>

23. Декларація прав національностей України від 1 листопада 1991 року № 1771-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 53. – Ст. 799 [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1771-12>

Закони України, Укази Президента України, Постанови Верховної Ради України

24. Виборчий кодекс України: Закон України від 19 грудня 2019 року N 396-IX. [Електронний ресурс]. – Режим доступу. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/396-IX> Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 3 лютого 2015 року № 141-VIII // Голос України. – 2015. – 27 лютого.

25. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 59. – Ст. 2347 [Електронний ресурс]. – Режим доступу. – <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3671-17> Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII // Офіційний вісник України. – 2017. – № 4. – Ст. 206 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>

26. Про військово-цивільні адміністрації: Закон України від 3 лютого 2015 року № 141-VIII // Голос

України. – 2015. – 27 лютого.

27. Про Верховну Раду Автономної Республіки Крим. Закон України від 10 лютого 1998 року № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2012. – № 16. – Ст. 146. – 702 с [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/90/98-вр>

28. Про Вищу раду правосуддя: Закон України від 21 грудня 2016 року № 1798-VIII // Офіційний вісник України. – 2017. – № 4. – Ст. 206 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>

29. Про всеукраїнський референдум: Закон України від 26 січня 2021 року // Офіційний вісник України. – 2021. – № 135-IX – Ст. 94 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1135-20#Text>.

30. Про громадські об'єднання: Закон України від 22 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 1. – Ст. 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>

31. Про громадянство України: Закон України від 18 січня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2235-14>

32. Про державний кордон України: Закон України від 4 листопада 1991 № 1777-XII (в редакції від 11 серпня 2013 року) // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 13. – Ст. 65 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>

33. Про Державний Гімн України: Закон України від 6 березня 2003 року № 602-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 24. – Ст. 163 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/602-15/card6#Public>

34. Про державну службу: Закон України від 10 грудня 2015 року № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43. – 60 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/889-19>

35. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 5 лютого 2015 року № 157-VIII // Офіційний вісник України. – 2015. – № 18 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/157-19>

36. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: Закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII // Офіційний вісник України. – 2014. – № 94. – Ст. 2709 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-vii>

37. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України: Закон України від 15 квітня 2014 року № 1207-VII (в редакції від 4 березня 2015 року) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 36. – Ст. 957 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1207-vii>

38. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII // Офіційний вісник України. – 2019. – № 41. – Ст. 1422 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-1>

39. Про закордонних українців: Закон України від 4 березня 2004 року № 1582-IV // Офіційний вісник України. – 2004. – № 13. – Ст. 879 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1582-15>

40. Про затвердження Конституції Автономної Республіки Крим. Закон України від 23 грудня 1998 року № 350-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 5-6. – Ст. 43 [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/350-14>

41. Про звернення громадян: Закон України від 2 жовтня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 47. – Ст. 256 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>

42. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 року № 794-VII в редакції від 26 квітня 2015 року // Офіційний вісник України. – 2014. – № 20. – Ст. 619 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/794-18>

43. Про Конституційний Суд України: Закон України від 13 липня 2017 року 2136 – VIII // Офіційний вісник України. – 2017. – № 63. – Ст. 1912 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>

44. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>

45. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 9 квітня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 190 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/586-14>

46. Про національні меншини в Україні: Закон України від 25 червня 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 36. – Ст.529 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2494-12>
47. Про національну безпеку України: Закон України від від 21 червня 2018 року № 2469-VIII в редакції від 24 листопада 2021 року // Офіційний вісник України. – 2018. – № 55. – Ст. 1903 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355>
48. Про органи самоорганізації населення: Закон України від 11 липня 2001 року № 2625-14 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 32. – С. 1449 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2625-14>
49. Про особливу процедуру усунення Президента України з поста (імпичмент): Закон України від 10 вересня 2019 року // Відомості Верховної Ради України. – 2019. – № 40. – Ст. 212 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/39-20#Text>
50. Про очищення влади: Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII (в редакції від 5 січня 2017 року) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 82. – Ст.2317 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1682-18>.
51. Про комітети Верховної Ради України: Закон України від 4 квітня 1995 року № 116/95-ВР (в ред. Закону № 3277-IV (3277-15) від 22 грудня 2005 року) // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 19. – Ст. 134 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%D0%B2%D1%80>
52. Про політичні партії в Україні: Закон України від 5 квітня 2001 року № 2365-III (в редакції від 12 червня 2022 року) // Офіційний вісник України. – 2001. – № 17. – Ст.728 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2365-14>
53. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12 травня 2015 № 389-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2015. – № 28. – Ст. 250. – 1509 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/389-19>
54. Про правовий режим надзвичайного стану: Закон України від 16 березня 2000 року // Офіційний вісник України. – 2000. – № 15. – С. 7-17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1550-14>
55. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України від 22 вересня 2011 року № 3773-VI (в редакції від 19 серпня 2014 року) // Офіційний вісник України. – 2011. – № 83. – Ст. 3014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
56. Про правовий статус осіб, зниклих безвісти: Закон України від 12 серпня 2018 року № 2505-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2018. – № 38. – Ст. 280 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505-19>
57. Про правонаступництво: Закон України від 12 вересня 1991 року № 1543-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 46. – Ст. 617 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1543-12>
58. Про прийняття Конституції України і введення її в дію: Закон України від 28 червня 1996 року № 254/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 142 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254/96-%D0%B2%D1%80>
59. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності: Закон України від 15 вересня 1999 року // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 45. – Ст. 397 [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1045-14>
60. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII (в редакції від 1 січня 2016 року) // Офіційний вісник України. – 2014. – № 87. – Ст. 2471 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1697-18/page>
61. Про Раду міністрів Автономної Республіки Крим: Закон України від 16 червня 2011 року № 3530-VI // Офіційний вісник України. – 2014. – № 53. – Ст. 2090 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3530-17/card6#Public>
62. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 5 березня 1998 року № 183/98-ВР (в редакції від 31 грудня 2014 року) // Офіційний вісник України. – 1998. – № 13. – 18 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/183/98-vp/card6#Public>
63. Про Рахункову палату: Закон України від 11 липня 1996 року № 315/96-ВР в редакції від 19 квітня 2014 року // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/315/96-%D0%B2%D1%80>
64. Про Регламент Верховної Ради України: Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI // Офіційний вісник України. – 2010. – № 12. – Ст. 565. – 9 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1861-17>
65. Про свободу совісті та релігійні організації: Закон України від 23 квітня 1991 року // Відомості Верховної Ради України. – 1991. – № 25. – Ст. 28 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/987-12>

66. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 7 червня 2001 року // Офіційний вісник України. – 2001. – № 26 – Ст. 1151 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
67. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року. № 2790–ХІІ (в ред. Закону України від 1 травня 2016 року № 2328–Ш) // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 3. – Ст. 17 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
68. Про столицю України – місто-герой Київ: Закон України від 15 січня 1999 року № 401–ХІV (в ред. Закону України від 1 січня 2011 року № 2457–17) // Офіційний вісник України. – 1999. – № 4 – С. 16 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/401-14>
69. **Про судоустрій і статус суддів:** Закон України від 2 червня 2016 року № 1402–VIII // Офіційний вісник України. – 2016. – № 56/1. – Ст. 1935 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1402-19/paran1589#n1589>
70. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 р. № 776/97–ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1998. – № 20. – Ст. 99 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80>
71. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України від 17 березня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27 – Ст. 1123 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>
72. Про Центральну виборчу комісію: Закон України від 30 червня 2004 року № 1932–ІV в редакції від 1 січня 2022 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 36. – Ст. 448. – 1416 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1932-15>
73. Про утворення та ліквідацію районів: Постанова Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807- IX // Офіційний вісник України. - 2020. - № 59. – Ст. 1851.
74. Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини: Указ Президента України від 25 серпня 2015 року № 501/2015 // Офіційний вісник України. – 2015. – № 20. – Ст. 1203.
75. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади: Указ Президента України в редакції від 23 липня 2011 року // Офіційний вісник України. – 2010. – № 94 – Ст. 3334 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>
76. Про офіційні символи глави держави: Указ Президента України від 29 листопада 1999 року // Офіційний вісник України. – 1999. – № 48. – С. 28 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1507/99/card6#Public>
77. Про затвердження плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 р. № 1393-р // Урядовий кур'єр. – 2015. – 30 грудня.
78. Про Державний герб України: Постанова Верховної Ради України від 19 лютого 1992 року № 2137–ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 40. – Ст. 592 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2137-12>
79. Про Державний Прапор України: Постанова Верховної Ради України від 28 січня 1992 року № 2067–ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 19. – Ст. 257 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2067-12>
80. Про Заяву Верховної Ради України щодо гарантії прав кримськотатарського народу у складі Української Держави: Постанова Верховної Ради України від 20 лютого 2014 року № 1140–VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 15. – Ст. 581 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1140-18>
81. Про текст Конституції України в редакції 28 червня 1996 року, із змінами і доповненнями, внесеними законами України від 8 грудня 2004 року № 2222–IV, від 1 лютого 2011 року № 2952–VI, від 19 вересня 2013 року № 586–VII: Постанова Верховної Ради України від 22 лютого 2014 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/750-18>.
82. Про затвердження тексту щорічної інформаційної доповіді Конституційного Суду України за 2017 рік: Постанова Конституційного Суду України від від 29 лберезня 2018 року № 17-п/2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/zvit.pdf>
83. Регламент Конституційного Суду України. Ухвалений на спеціальному пленарному засіданні Конституційного Суду України Постановою Конституційного Суду України від 22 лютого 2018 року № 1-пс/2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ccu.gov.ua/sites/default/files/docs/reglament.pdf>
- Основні рекомендовані джерела інформації:**
84. Конституційне право України: Академічний курс: Підруч.: У 2 т. – Т.1/ За ред. В.Ф.Погорілка. – К. : ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2006. – 544 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://studies.in.ua/pogorilko-v-f-fedorenko-v-l-konstytuciyne-pravo-ukrainy.html>
85. Конституційне право України: підручник / [Т. М. Слінько, Л. І. Летнянчин, Ф. В. Веніславський та ін.]; за заг. ред. Т. М. Слінько. – Харків: Право, 2020. – 592 с.

86. *Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. К.: Юрінком Інтер, 2021. – 556 с.*
87. Федоренко В.Л. Конституційне право України: підруч. / До 20-ої річниці Конституції України та 25-ої річниці незалежності України / В. Л. Федоренко. – К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 616 с.
- Додаткові рекомендовані джерела інформації:**
88. **Ave, Ukraina!** Декларація про державний суверенітет України. Тритомний монолог-діалог з двоєдиною Україною. Від Декларації про державний суверенітет України до Акту проголошення незалежності України. – вид. 2-ге, випр. і доп. – К.: [Освіта України](#), 2011; Т. 1–2. – 1432 с.; Т. 2–3. – 1296 с.
89. Актуальні проблеми сучасного конституційного права України: зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; відп. ред. Ю. С. Шемшученко, О. В. Батанов. – К.: Юридична думка, 2014. – 456 с.
90. Аналітична записка від 25 липня 2012 року № 1 щодо реалізації народовладдя через органи державної влади в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://jurliga.ligazakon.ua/news/2012/7/25/69171.htm>
91. Антологія української юридичної думки. Т.4. Конституційне (державне) право / За ред. акад. НАН України Ю.С.Шемшученка. – К.: Юридична книга, 2004. – 599 с.
92. Афанасьєва М. В. Виборча інженерія в Україні: монографія / М. В. Афанасьєва. – Одеса: Юрид. літ., 2014. – 382 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: dspace.onua.edu.ua/handle/11300/1521
93. Бакумов О.С. Конституційне право громадян України на участь у виборах і референдумах проблеми його реалізації. Монографія. – Х.: «Право», 2015. – 200 с.
94. Барабаш Ю. Конституційне право України на сучасному етапі (окремі проблеми викладання та праворозуміння) / Ю. Барабаш // Юридичний вісник. – 2015. – № 3. – С. 121-126 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: yurvisnyk.in.ua.
95. **Батанов О.В. Інавгурація: історія та сучасність: науково-популярне видання** / Батанов О.В., Стойко О.М., Ходаківський М.Д.; за ред. Ю.С. Шемшученка. – К.: Вид-во «Юридична думка», 2013. – 114 с.
96. Батанов, О. Конституційне забезпечення організації місцевого самоврядування в Україні: проблеми формування та шляхи розвитку [Текст] / О. Батанов // *Право України*. – 2016. – № 6. – С. 60-69.
97. Бринцев В. Д. Судовий конституціоналізм в Україні: доктрина і практика формування: монографія: [у 2 кн.] / В. Д. Бринцев. – Кн. 1. – Х.: Право, 2013. – 392 с.
98. Бринцев В. Д. Судовий конституціоналізм в Україні: доктрина і практика формування: монографія: [у 2 кн.] / В. Д. Бринцев. – Кн. 2. – Х.: Право, 2015. – 376 с.
99. Веніславський Ф. В. Конституційне право України в схемах і таблицях: навч. посіб. для студ. юрид. вузів та ф-тів / Ф. В. Веніславський. – Х.: Право, 2014. – 376 с.
100. Виборчий кодекс України. Книга перша. Загальна частина. Науково-практичний коментар / за ред. Ю. Б.Ключовського. – Київ: К.І.С., 2021. – 768 с.
101. Головатий С. Тріада європейських цінностей – верховенство права, демократія, права людини – як основа українського конституційного ладу [Текст]: частина друга: демократія (ст.1 Конституції України) / С. Головатий // *Право України*. – 2013. – № 8. – С. 13-39.
102. Головатий С. П. Україна — «соціальна» держава: що це? [Текст] / С. Головатий // *Право України*. – 2014. – № 7. – С. 199-233 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/Zurnal_2014/pravo_ukr_7_2014.pdf
103. Грабильніков А. В. Конституційно-правовий статус і правовий режим іноземців та осіб без громадянства в Україні: співвідношення понять / А.В. Грабильніков // *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. – 2015. – № 6. – С. 56-66 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://apnl.dnu.in.ua/6_2015/10.pdf
104. Гришук О.В. Конституційні цінності: філософські та судові аспекти. Монографія. Вид. 2-е доопр. і доп. – Київ: Ваіте, 2020. – 530 с.
105. Гультай М.М. Історичні витоки вітчизняного конституціоналізму: звичаї, традиції, пам'ятки права та філософські концепції: монографія / Гультай М.М. – Київ: Юрінком Інтер, 2017. – 240 с.
106. Джерела конституційного права України / Ю. С. Шемшученко, Н. М. Пархоменко, О. В. Скрипнюк [та ін.]; відп. ред.: Ю. С. Шемшученко, О. І. Ющик; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. – К., 2010. – 710 с.
107. Демидов Г. Коментарій к Конституции Автономной Республики Крым, принятой на второй сессии Верховной Рады Автономной республики Крым 21 окт. 1998 г. / Г. Демидов. – К.: К.И.С., 2010. – 152.
108. Європейський демократичний доробок у галузі виборчого права: Матеріали Венеціанської Комісії, Парламентської Асамблеї, Комітету Міністрів, Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи: пер. з англ. / за ред. Ю. Ключовського. – Вид. 2-е, випр. і доповн. – К., 2009. – 500 с.
109. Європейський демократичний доробок у галузі виборчого права: Матеріали Венеціанської Комісії: В 2-х част. Ч.1 / За ред. Ю. Ключовського. – 3-є вид. випр. і доп. – К.: "Логос", 2016. – 552 с.
110. Європейський демократичний доробок у галузі виборчого права: Матеріали Венеціанської Комісії: В 2-х част. Ч.2 / За ред. Ю. Ключовського. – 3-є вид. випр. і доп. – К.: "Логос", 2016. – 472 с.

111. Ключковський Ю. Б. Виборчий процес: правова природа і суб'єктний аспект / Ю.Б. Ключковський // *Право України*. – 2014. – № 7. – С. 157-166.
112. Ключковський Ю. Б. Виборчі системи та українське виборче законодавство: монографія / Ю. Б. Ключковський. – К.: Час Друку, 2011. – 132 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_low/cgiirbis_64.exe?..
113. Ключковський Ю.Б. Принципи виборчого права: доктринальне розуміння, стан та перспективи законодавчої реалізації в Україні: монографія. Київ: Ваіте, 2018. 908 с.
114. Ключковський Ю. Б. Референдум у системі державного режиму представницької демократії // *Право України*. – 2019. – № 10. – С. 95-112. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://rd.ua/storage/attachments/9782.pdf>
115. Козюбра М.І. Основні цінності європейського конституціоналізму та їх втілення в Конституції України: досягнення і виклики // Збірник матеріалів і тез науково-практичних заходів конституційного тижня: [з нагоди 25-ї річниці Конституції України] / Конституційний Суд України, Європейська Комісія «За демократію через право» (Венеційська Комісія), Національна академія правових наук України. – Київ: Ваіте, 2021. – Ч. 2. – С.128-133. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/zbirka_tom_2_25_rokiv.pdf
116. Колісник В. Конституція, її історичний вимір та сучасні виклики і загрози на тлі історичних паралелей. Конституція і конституційні зміни в Україні: збірник, присвячений пам'яті Віктори Мусіяки / Центр Разумкова, відп. Ред. А. Рачок, Ю. Якименко; упоряд. П. Стецюк. Київ: Заповіт, 2020. С. 70-81.
117. Комітет ООН з прав людини. Загальний коментар статті 25 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права (1996 рік) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yuriy-shveda.com.ua/en/communion/psefolohia/602-comments.html>
118. Конституційне право: підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри./ Ю.Г. Барабаш, О.М. Бориславська, В.М. Венгер, М.І. Козюбра, А.А. Мелешевич. – К.: Ваіте, 2021. – 528 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.osce.org/files/f/documents/9/d/489959_0.pdf
119. Конституційне право: підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ ; за заг. ред. О. С. Бакумова, Т. І. Гудзь, М. І. Марчука ; [О. С. Бакумов, Л. Д. Варунц, Т. І. Гудзь та ін.] ; передм. М. І. Марчука. – Харків, 2019. – 484 с.
120. Конституція України. Науково–практичний коментар / редкол.: В. Я. Тацій (голова редкол.), О. В. Петришин (відп. секретар), Ю. Г. Барабаш та ін. : Нац. акад. прав. наук України. – 2-ге вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2011. – 1128 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://coollib.com/b/340418/read#t72>
121. Лаврик Г. Політико-правовий порядок в Україні: свобода, досягнення дієвості верховенства права, правосуддя? // *Деокупація. Юридичний фронт* [Електронне видання]: матеріали Міжнародного експертного круглого столу (Київ, 18 березня 2022 р.) 2022. – С. 158-161.).[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://knute.edu.ua/blog/read/?pid=43880&uk>
122. Лавринович О. В. Право на вибір: потреба чи проблема? / Відп. ред. О.В. Коротюк. – Київ: ОВК, 2019. – 335 с.
123. Лінецький С.В., Крижанівський В.П. Коментар до Регламенту Верховної Ради України / С.В. Лінецький, В.П. Крижанівський. – К., 2015. – 730 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://radaprogram.org/sites/default/files/publications/komentar_do_reglamentu-berez-2015.pdf
124. Лемак В. В. Петришин О. В. Конституційна скарга в Україні: проблеми механізму впровадження / В.В. Лемак, О.В. Петришин // *Вісник Національної академії правових наук України*. – 2017. – № 1 (89) – С. 79-88 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: file:///D:/Downloads/varny_2017_2_9.pdf
125. Лоцихін О. М. Територія сучасної держави: поняття та функції [Електронний ресурс] / О. М. Лоцихін // *Публічне право*. – 2016. – № 2. – С. 254-261; № 4. – С.180-184 Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pp_2016_2_36
126. **Матвієнко А.С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна:** монографія / А.С. Матвієнко. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2015. – 376 с.
127. Марцеляк О. Роль науки конституційного права в конституціоналізації правової системи України [Текст] / О. Марцеляк // *Право України*. – 2016. – № 6. – С. 79-87.
128. Мірило правовладдя. Дослідження № 711/2013. Ухвалено Європейською Комісією «За демократію через право» (Венеційська Комісія) на 106-му пленарному засіданні (Венеція, 11-12 березня 2016 року) // Неофіційний переклад з англійської Сергія Головатого. Переклад виконано на замовлення Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) реформування сектору юстиції «Нове правосуддя» – Верстка: ТОВ «Компанія «ВАІТЕ», 2017. – 163 с.
129. Новітній конституційний процес в Україні: стан і перспективи: [статті] / Тацій В., Скрипнюк О., Куян І., Шаповал В., Шемшученко Ю., Буткевич В., Ющик О., Барабаш Ю., Крусян А. [та ін.] // *Право України*. – 2014. – № 7. – С. 9–185 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/Zurnal_2014/pravo_ukr_7_2014.pdf.

130. Остапенко П. Атлас адміністративно-територіального устрою України. Новий районний поділ та територіальні громади: 2020 /Видання друге /Павло Остапенко, Роман Перхалюк, Олександр Бончковський, Станіслав Остапенко – Київ. – 2020. – 56 с [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2020/10/atlas_novogo_atu_2020.pdf
131. Павшук К. О. Демократичні засади конституційного ладу України : монографія / К. О. Павшук; М-во освіти і науки України, Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків: Юрайт, 2016. – 200 с.
132. Петришин О. Форма державного правління в Україні: до пошуку конституційної моделі / О. Петришин // Право України. 2014. – № 8. – С. 105–116.
133. Права людини і модернізація Конституції України: [статті] / Святоцький О., Добрянський С., Речуцький В. [та ін.] // Право України. – 2015. – № 10. – С. 9–78.
134. Правова доктрина України: у 5 т. / редкол.: Тацій В. Я. (голова) [та ін.]; Нац. акад. прав. наук України. - Х.: Право, 2013. – Т. 2: Публічно-правова доктрина України / [Ю. П. Битяк та ін.]; за заг. ред. акад.-секр. від-ня держ.-прав. наук і міжнар. права, акад. НАПрН України Ю. П. Битяка. – 2013. – 863 с.
135. Правові засади оптимізації адміністративно-територіального устрою: монографія / за ред. І. О. Кресіної. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України; Вид-во «Юридична думка», 2013. – 327 с.
136. Природні права людини. Право на мирне зібрання як спосіб захисту природних прав. Проблеми правової кваліфікації діянь, вчинених з метою захисту природних прав / упоряд. : ТОВ «КМ Партнери». – К. : КМ Партнери, 2014. – 152 с. : іл.
137. Проблеми імплементації змін до Конституції України щодо правосуддя та статусу Конституційного Суду України. Проект виконано за підтримки Німецького Фонду міжнародного правового співробітництва та Проекту Ради Європи “Підтримка впровадження судової реформи в Україні”. – К.: Видавництво «Заповіт», 2017. – 187 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2017_Sud_reform.pdf.
138. Рабінович П. Конституційно-правовий статус людини і громадянина: можливості оптимізації // Вісник Національної академії правових наук України. – 2014. – № 1 (76). – С. 19-30 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/varpu_2014_1_4.pdf
139. Розвиток форм безпосередньої демократії в Україні: аналіз доцільності та перспектив застосування: аналіт. доп. / [Павленко І. А., Даниляк О. О., Макаров Г. В., Руденко А. В.]. – Київ: НІСД, 2019. – 65 с.
140. Савчин М. Конституційна юстиція та забезпечення конституційного порядку: 2005-2020. – Ужгород: Вид-во «РІК-У», 2020. – 384 с.
141. Селіванов А. О. Конституційне правосуддя в Україні (автор. спецкурс): навч.-метод. посіб. / А. О. Селіванов; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Харків; Київ: Логос, 2018. – 94 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/18700/1/Selivanov_KPU_2018.pdf
142. Селіванов А.О. Конституційне правосуддя в Україні [Текст]: (автор. спецкурс): навч.-метод. посіб. / А. О. Селіванов. – 4-те вид. зі змін. та допов. – Харків; Київ: Логос, 2021. – 106 с.
143. Селіванов А. О. Конституційний судовий процес (схеми нормативно-правової логістики): додаток до навч.-метод. посіб. "Конституційне правосуддя в Україні" / А. О. Селіванов. – Київ: Логос, 2021. – 45 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ccu.gov.ua/sites/default/files/selivanov_shem_2021_2.pdf
144. Федоренко В.Л. Система конституційного права: поняття, структура, взаємозв'язок з системою конституційного законодавства / В. Л. Федоренко // Вісник ЛДУВС ім. Е.О Дідоренка. – 2017. – № 1 (77). – С. 27-35. – Режим доступу: [file:///D:/Downloads/Vlduvs_2017_1_5%20\(3\).pdf](file:///D:/Downloads/Vlduvs_2017_1_5%20(3).pdf)
145. Шаповал В.М. Основи конституціоналізму (нариси з історії, теорії і практики): [До 25-річчя Конституції України] / Центр політико-правових реформ. – Київ: Мишалов Д.В., 2021. – 116 с.
146. Яковлев А. А. Конституційний процес в Україні: теоретичні і практичні аспекти реалізації: дис. ... д-ра юрид. наук [12.00.02] / Національний університет «Острозька академія», Національний юридичний університет ім. Ярослава Мудрого. – Харків, 2021. – 436 с.
147. Halyna Lavryk, Vita Sarapyn and Dmytro Selihov ‘Arbitrariness Prevention in the Context of Achieving the Efficiency of the Rules of Law’ 2023 1(18) Access to Justice in Eastern Europe 54-68. <https://doi.org/10.33327/AJEE-18-6.1-a000102>

Програмне забезпечення комп'ютерної підтримки освітнього процесу з навчальної дисципліни «Конституційне право України»

1. Конституційне право України: завдання для аудиторного тестування студентів заочної форми навчання / Г. В. Лаврик [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://10.0.0.34/>
2. Конституційне право України: Дистанційний курс з дисципліни для студентів спеціальності 081 «Право» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www2.el.puet.edu.ua/st/course/view.php?id=1765>:

**Інформаційно-методичне забезпечення
з навчальної дисципліни «Конституційне право України»
Пошукові та інформаційні системи Інтернет**

1. Google : Пошукова системи Інтернет. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.google.com.ua/>

Офіційні веб-сайти органів державної влади України

1. Верховна Рада України : офіційний веб-сайт/ – Режим доступу до електронних документів : <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index//>.

2. Президент України : офіційне інтернет-представництво. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/>.

3. Урядовий портал: єдиний веб-портал виконавчої влади України. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.kmu.gov.ua/control/>.

4. Міністерство соціальної політики України: офіційний сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.mlsp.gov.ua/labour/control/uk/index>

5. Державна служба зайнятості: офіційний сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.dcz.gov.ua/control/uk/index>

6. Національна служба посередництва і примирення: офіційний сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nspp.gov.ua/>

7. Офіційний український державний сайт «Децентралізація влади». – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://decentralization.gov.ua>

Пошукові правові системи

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт: Законодавство України. – Режим доступу до електронних документів : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/main/index/>

2. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт : Законотворча діяльність Верховної Ради України : Законопроекти : Пошук за реквізитами. – Режим доступу до електронних документів : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb_n/webproc2.

3. Президент України: офіційне інтернет-представництво: Офіційні документи. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.president.gov.ua/documents/>.

4. Урядовий портал: єдиний веб-портал виконавчої влади України : Нормативно-правова база : База документів: Пошук документів за реквізитами. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://www.kmu.gov.ua/control/npd/search>.

5. Офіційний вісник України: Єдине повне офіційне періодичне видання нормативно-правових актів України. – Режим доступу до електронних документів: <http://ovu.com.ua/>.

6. Мега-НаУ : професійна юридична система : НаУ-Online : Нормативно-правові документи. – Режим доступу до електронних документів: <http://zakon.nau.ua/>.

7. Ліга:Закон: правовий портал : он-лайн сервіси : Законодавство. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.ligazakon.ua/>

8. Право. Украина: інформаційно-правова система: Документи: Нормативно-правові документи. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.legal.com.ua/cgibin/matrix.cgi/document.html>.

Бібліотечно-бібліографічні ресурси

1. Верховна Рада України: офіційний веб-сайт/: Бібліотечно-бібліографічні ресурси: Бібліографічний моніторинг. – Режим доступу до електронних документів:

2. <http://portal.rada.gov.ua/rada/control/uk/index>.

3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: Інтернет-сторінка. – Режим доступу до електронних документів: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : Система каталогів і картотек. – Режим доступу до електронних документів : http://www.nbuv.gov.ua/db/library_db.html.

5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського : пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Каталог книжкових видань : Пошук у електронному каталозі. – Режим доступу до електронних документів : <http://www.nbuv.gov.ua/db/opac.html>.

6. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського: пошукова система сайту : Система каталогів і картотек : Електронний фонд (тематичні та видові зібрання публікацій) : Електронна

бібліотека авторефератів дисертацій : Пошук у електронній бібліотеці авторефератів дисертацій. – Режим доступу до електронних документів. - <http://www.nbu.gov.ua/eb/ard.html>.

7. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів: <http://www.nplu.org/ua/resources/resources.htm>.

8. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт: Політематична база даних статей з періодичних видань. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://analytic.nplu.org/>.

9. Національна парламентська бібліотека України: веб-сайт : Каталог статей зі збірників наукових праць. – Режим доступу до електронних ресурсів : <http://stt.nplu.org/>.

10. Бібліотека Полтавського університету економіки і торгівлі: веб-сайт. – Режим доступу до електронних ресурсів:
http://lib.uccu.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=15&Itemid=36

Політика вивчення навчальної дисципліни та оцінювання

Політика щодо термінів виконання та перескладання: завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу провідного викладача за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час виконання поточних модульних робіт та тестування заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (Moodle) за погодженням із провідним викладачем.

Політика зарахування результатів неформальної освіти: <http://puet.edu.ua/uk/publicna-informaciya>

Оцінювання

Підсумкова оцінка за вивчення навчальної дисципліни розраховується через поточне оцінювання

Види робіт	Максимальна кількість балів
Модуль 1 (теми 1-5): обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (5 балів); тестування (- балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (5 балів); поточна модульна робота (6 балів)	16
Модуль 2 (теми 6-17): обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (12 балів); тестування (- балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (12 балів); поточна модульна робота (10 балів)	34
Модуль 3 (теми 18-20): обговорення теоретичного питання на семінарському занятті (3 бали); тестування (- балів); виконання завдань, передбачених планом самостійної роботи (3 бали); поточна модульна робота (10 балів)	10
Екзамен	40
Разом	100

Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти за результатами вивчення навчальної дисципліни

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Дуже добре
74-81	C	Добре
64-73	D	Задовільно
60-63	E	Задовільно достатньо
35-59	FX	Незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням навчальної дисципліни